

ПЕДАГОГІЧНИЙ

ПРОЦЕС:

теорія і практика

- ✓ педагогіка
- ✓ психологія

Випуск 3, 2013

Київський університет імені Бориса Грінченка

Благодійний фонд імені Антона Макаренка

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Збірник наукових праць

Заснований з 2002 року

Випуск 3

Київ

ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС»

2013

ББК 74.00

УДК: 378

П 24

Збірник наукових праць з проблем теорії і практики педагогічного процесу адресовано науковцям, студентам, викладачам середніх професійних і вищих закладів освіти, аспірантам, докторантам, всім, хто цікавиться проблемами психолого-педагогічного забезпечення процесу навчання і виховання в закладах освіти різних типів і рівнів акредитацій.

Засновники:
Київський університет імені Бориса Грінченка
Благодійний фонд імені Антона Макаренка

*Збірник наукових праць видається з
благодійною метою і розповсюджується
безкоштовно*

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 5608 від 12.11.2001 р.

ISSN – 2078-1687

Адреса редакції:
04212, м. Київ, вул. Тимошенка, 13-б

Телефони:
Головний редактор –
(044) 426-84-05 (Київ)
E-mail: ndi.osv@kmpu.edu.ua

Заступник головного редактора:
(044) 272-15-83 (Київ)

Головний редактор
Світлана СИСОЄВА

Людмила ХОРУЖА (заст. гол. ред.),
Ольга БЕЗПАЛЬКО,
Надія ЧЕРНУХА,
Сергій БОЛТІВЕЦЬ,
Станіслав КАРАМАН,
Людмила КОЗАК (відп. секретар),
Олена АЛЕКСАНДРОВА,
Ольга ЛОЗОВА,
Світлана МАРТИНЕНКО,
Віктор ОГНЕВ'ЮК,
Ольга ОЛЕКСЮК,
Неоніла ПОВІРЧЕНКО,
Оксана СЕРГЄЄНKOVA,
Ірина СОКОЛОВА,
Тамара ЯЦЕНКО,
Георгій ВАЛІЛ

Комп'ютерний набір:
Тригуб Ілона

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Київського університету імені Бориса Грінченка від 26 вересня 2013 року, протокол № 9.

Збірник наукових праць включено ВАК України до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на з'ясування наукових ступенів доктора і кандидата наук з психології та педагогіки (Затверджено постановою президії від 14.10.2009 р. № 1-05/4 бюлетень ВАК України № 11, 2009; наказ ВАК України від 25 червня 2011 р. № 626 бюлетень ВАК України № 8, 2011).

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013

© Благодійний фонд імені Антона Макаренка, 2013

ПЕДАГОГІКА

Батечко Н.Г.	СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ	5
Біницька К. М.	РОЗВИТОК ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ШКІЛ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА: ІСТОРИОГРАФІЯ ПИТАННЯ	20
Біницька О. П.	СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	27
Богданова Н.Г.	ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ	33
Главацька А.О.	СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ	46
Добротвор О.В.	КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	56
Карпов О. О.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У МОЛОДІ	63
Козак Л. В.	КРИТЕРІЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	76
Криstopчук Т. Є.	ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА У ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНИХ КРАЇНАХ: РЕСПУБЛІКА СЛОВАЧЧИНА ТА РЕСПУБЛІКА СЛОВЕНІЯ	89
Кряжев П.В.	МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ НА МЕЖІ ХХ-ХХІ СТ.	100
Кульбашна Я. А.	ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ	109
Логун Л. Г.	ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.	117
Невзоров Р. В.	ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА КУРСАНТІВ-ЛЬОТЧИКІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	124

Полянничко З. О.	
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ ШКІЛ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬША	136
Сівак Н. А.	
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	146
Смілянєць О. Г.	
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ	155
Филипська В. І.	
ДОСЛІДНИЦЬКІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ, ВИДІВ ТА ЗАХОДІВ ЗАОХОЧЕННЯ ВЧИТЕЛІВ ДО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ	162
Фурса О. О.	
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДИЗАЙН-ОСВІТИ В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ ПРОФІЛЬНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	172
Шпагіна О. В.	
ОБГРУНТУВАННЯ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	181
Юсеф Ю. В.	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	187
ПСИХОЛОГІЯ	
Алексєєва Т. В.	
АНАЛІЗ ПСИХОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ	195
Яремчук Н. В.	
ПРОГРАМА ВРАХУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У ПІДГОТОВЦІ МОЛОДИХ ЖІНОК ДО НАРОДЖЕННЯ ДИТИНИ	205
ІНФОРМАЦІЯ	
АВТОРИ ВИПУСКУ	214
ПАМ'ЯТКА АВТОРУ	217
ДО ВІДОМА ЧИТАЧІВ	219

371:004

О.Г.Смілянець

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

В статті розглядається проблема професійної підготовки фахівців економічної кібернетики засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Підкреслюється необхідність фахівців з економічної кібернетики для сучасної економіки та роль інформаційно-комунікаційних технологій у їх професійній діяльності. Розглядаються проблеми, які пов'язані з практичною професійною підготовкою фахівців спеціальності «Економічна кібернетика» у вузах України.

Ключові слова: економічна кібернетика, інформаційно-комунікаційні технології, професійна підготовка.

Сучасне суспільство, у якому інформація набуває ролі соціально-людського ресурсу (на рівні з матеріальними, енергетичними, фінансовими та іншими ресурсами), потребує висококваліфікованих фахівців, які б вільно володіли інформаційно-комунікаційними технологіями та ефективно їх використовували б у своїй професійній діяльності. Для роботи в сфері економіки, сучасного бізнесу та адміністративного управління окрім фахових та спеціальних економічних знань необхідні знання на навички вільного володіння інформаційно-комунікаційними технологіями. Окрім висококваліфікованих користувачів комп'ютерної техніки, сучасна економіка країни потребує фахівців, які б професійно займалися інформаційними технологіями та системами, могли б використовувати новітні програмні засоби або створювати нові програми для оптимальнішого керування економічними процесами. Саме фахівців економічної кібернетики здатні виконувати аналіз і моделювання економічних об'єктів і задач, виконувати інформаційно-аналітичну підтримку бізнес-проектів, планувати, розроблювати, організовувати та керувати проектами інформатизації соціально-економічних об'єктів різних рівнів.

У Законі України «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України» сказано, що інформаційні технології – це

матеріалізовані на базі інформаційної інфраструктури види, способи і методи діяльності та застосування технічних засобів, призначених для створення, накопичення, зберігання, поширення та використання інформації (Закон України «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України», 2007 р.). Л. М. Дибкова визначає інформаційні технології як сукупність методів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечують збирання, оброблення, зберігання, поширення та відображення інформації з метою зменшення трудомісткості процесів використання інформаційного ресурсу, а також підвищення їхньої надійності й оперативності (Дибкова, 2002 р.).

В Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» відмічено, що Україна готує і має значну кількість висококваліфікованих фахівців з інформаційних технологій, математики, кібернетики; у країні постійно зростає та поновлюється парк комп'ютерної техніки, сучасних систем та засобів телекомунікації, зв'язку; високою є ступінь інформатизації банківської сфери. Ці та інші передумови дають підстави вважати, що вітчизняний ринок інформаційних технологій перебуває у стані активного становлення та за певних умов може стати фундаментом розвитку інформаційного суспільства в Україні.

У педагогічній науці приділяється належна увага проблемі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес. Науковими дослідженнями щодо використання комп'ютерної техніки та нових інформаційних технологій в освіті займаються такі вчені, як Р.С. Гуревич, А.П. Ершов, М.І. Жалдак, Ю.І. Машбиць О.В. Майборода, В.М. Монахов, О.В. Спіаковський, П.В. Стефаненко, О.К. Філатов та ін.

Досліджуючи історію розвитку вищої освіти в Україні, можемо стверджувати, що саме для підготовки спеціалістів з економічної кібернетики були вперше запроваджені інформаційно-комунікаційні технології у навчальний процес.

На даний час в навчальних планах підготовки майбутніх фахівців з економічної кібернетики згідно галузевим стандартам запроваджені такі нормативні навчальні дисципліни, що безпосередньо вивчають інформаційні технології та системи, як: економічна кібернетика; системи підтримки прийняття рішень; електронна комерція; технологія створення програмних та інтелектуальних систем; інформаційний бізнес; інформаційні системи в економіці.

Серед вибірових дисциплін з інформаційними технологіями пов'язані такі як: управління інформаційними ресурсами; моделі управління інформаційними технологіями; WEB-програмування; частичне програмування; автоматизація проектування інформаційних систем.

Як бачимо з переліку предметів, майбутні фахівці з економічної кібернетики протягом навчання у вишому навчальному закладі постійно вивчають особливості функціонування інформаційно-комунікаційних технологій в економічній сфері діяльності підприємств.

Згідно з галузевим стандартом вищої освіти України Освітньо-професійною програмою (ОПП) підготовки бакалаврів за спеціальностями напряму 0501 – «Економіка і підприємництво» за 4-й рік фахівці із спеціальності «Економічна кібернетика» повинні вивчати інформаційні технології не вивчаючи основ із застосування в економічних розрахунках пакетів прикладних програм широкого використання, таких як текстові редактори, табличні процесори та системи управління базами даних. В освітньо-професійній програмі приводяться анотації змісту нормативних дисциплін. З даних анотацій при аналізі дисциплін для фахівців з економічної кібернетики можна відмітити, що не розглядаються теми для інших спеціальностей викладаються у дисципліні «Економічна інформатика», це такі теми як: системне забезпечення інформаційних процесів; мережні технології; програмні засоби роботи зі структурованими документами; програмні засоби обробки величезних даних; програмні засоби роботи з базами та сховищами даних.

На практиці викладачі самотужки вирішують прогалини у знаннях студентів, і у курсі «Економічна кібернетика» викладають всі вище зазначені теми. Така ситуація склалася тому, що на жаль молоді люди після закінчення середньої школи не володіють достатніми теоретичними і практичними знаннями щодо застосування прикладних програм для майбутньої професійної діяльності. Майбутні абітурієнти за програмою з дисципліни «Інформатика та комп'ютерна техніка» у середній школі повинні вивчати данні теми, згідно з основні теоретичні положення та основи роботи з прикладними програмами загального призначення. Але треба зауважити, що для вивчення усього об'єму навчального матеріалу з даних тем, обсяг аудиторних годин, який складає одну годину на тиждень, недостатній. В результаті першокурсники (які навчаються за спеціальністю

економічна кібернетика) у своїй більшості не володіють необхідним об'ємом знань з інформатики для подальшого вивчення дисциплін у вищих навчальних закладах, що пов'язані з інформаційними технологіями. В більшості вищих навчальних закладах, що готують фахівців з економічної кібернетики, для збільшення інформаційних навичок студентів організують підготовчі курси, які ще іноді називають курсами вирівнювання знань, на яких шкільну програму з інформатики читають викладачі вузів з урахуванням вимог вищої школи.

В процесі навчання у вищому навчальному конче потрібно забезпечити розвиток у студентів системного мислення, усвідомлення необхідності застосування інформаційно-комунікаційних технологій та кібернетичні принципи до задач управління та прийняття рішень, до дослідження складних економічних явищ і процесів.

Перед викладачами вищих навчальних закладів стоїть складна задача навчити майбутнього фахівця з економічної кібернетики раціонально використовувати інформаційно-комунікаційні технології, їх технічні можливості та програмне забезпечення обчислювальної техніки при економічному аналізі, коли в якості первинної інформації потрібно застосовувати численні техніко-економічні і соціальні показники, нормативно-довідкові та інші вхідні данні. Також необхідно навчити студентів підбирати програмне забезпечення, яке б відповідало специфіці вирішуваних задач та реалізовувало би вибраний економіко-математичний метод, та в результаті обробки первинної інформації крім основних показників, видавав би й низку допоміжних чинників, які б полегшували інтерпретацію одержаних результатів.

В дисципліні «Економічна кібернетика» за галузевим стандартом вивчаються такі теми, як: система, модель, інформація, управління, економічна система, основні принципи аналізу і синтезу економічних систем, процедури аналізу економічних систем, аналіз виробничих підсистем, проблеми оптимізації економічних систем, методи розв'язання задач на умовний екстремум і т.п. Метою дисципліни «Системи підтримки прийняття рішень» є формування бази фундаментальних теоретичних знань щодо суті систем підтримки прийняття рішень (СППР), оцінювання та вибору методів підтримки прийняття рішень і забезпечувальних засобів СППР. Студенти повинні оволодіти методологічно-організаційними особливостями прийняття управлінських рішень, набути практичних навичок із проектування, створення й застосування СППР на базі нових

формаційних технологій та обчислювальної техніки. Дисципліна «Технологія створення програмних та інтелектуальних систем» визначена для формування теоретичних знань і практичних навичок створення програмних систем засобами багатокористувацьких систем управління базами даних та експертних систем для розв'язання економічних задач. Студенти на заняттях з даного курсу повинні володіти технологіями та засобами створення програмних систем гучного інтелекту в економіці.

Економічну інформацію та інструментарій її обробки майбутні кібернетики з економіки вивчають у дисципліні «Інформаційні системи в економіці», в якій формуються знання і навички з методології проектування, організації та використання інформаційних технологій в економіці України. Зміст дисципліни складається з таких тем, як: поняття про інформаційні системи та процеси їх створення; структурне, технічне і робоче проектування інформаційних систем; впровадження, супровід і керування якістю інформаційних систем; інформаційні системи в різних галузях економіки України.

При аналізі освітньо-професійної програми перепідготовки кваліфікації за спеціальностями напряму 0501 – «Економіка і підприємництво» 2003 року слід зазначити, що для перепідготовки спеціалістів з економічної кібернетики впровадженні ще інші дисципліни, які пов'язані з інформаційно-комунікаційними технологіями. Це такі дисципліни, як: програмні оболонки і пакети, системи оброблення економічної інформації; корпоративні інформаційні системи; ефективність інформаційних систем; комп'ютерні мережі; електронна комерція. Але в освітньо-професійній програмі за 2006 рік дисциплін, які б вивчали мережеві інформаційні технології та системи, майже немає, крім дисципліни «ЕВ-програмування». Це негативно відображається на знаннях студентів щодо основ роботи в комп'ютерних мережах. Таким чином, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з економічної кібернетики в Україні потребує подальшого удосконалення та адаптації до сучасних умов економіки та ринку праці в Україні.

Література

1. Дибкова Л.М. Інформатика та комп'ютерна техніка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Дибкова. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 320 с.

2. Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>

3. Закон України «Про інформаційний суверенітет та інформаційну безпеку України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>

4. Освітньо-кваліфікаційні характеристики бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності «Економічна кібернетика» напрямку 0501 – «Економіка і підприємництво» / Кол.авт. під заг. керівн. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2004. – 55 с.

5. Освітньо-професійна програма перепідготовки спеціаліста напрямку 0501 – «Економіка і підприємництво» / Кол. авт. під заг. керівн. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ, 2003. – 134 с.

6. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальностями напрямку 0501 – «Економіка і підприємництво» / Кол. авт. під заг. керівн. А.Ф. Павленка. – К.: КНЕУ імені Вадима гетьмана, 2006. – 128 с.

Е. Г. Смилянец

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО - КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КИБЕРНЕТИКИ

В статье рассматривается проблема профессионально подготовки специалистов по экономической кибернетике средствами информационно-коммуникационных технологий. Подчеркивается необходимость специалистов по экономической кибернетике для современной экономики и роль информационно-коммуникационных технологий в их профессиональной деятельности. Рассматриваются проблемы, которые связаны с практической подготовкой специалистов специальности «Экономическая кибернетика»

Ключевые слова: экономическая кибернетика, информационно-коммуникационные технологии, профессиональная подготовка

O. Smilyanets

**THE USING OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL TRAINING OF
ECONOMIC CYBERNETIC SPECIALISTS**

In a paper the problem professionally preparations of the experts on economic cybernetics by tools is considered is informational- communication process engineering's. The necessity of the experts on economic cybernetics for modern economy and role informational – communication in their professional activity is underlined. The problems are considered which are connected to practical preparation of the experts of a specialist « Economic cybernetics

Keywords: economic cybernetics, informational-communication process engineerings, professional training

Рецензенти:

Соваль Т. І. – д.пед. н., проф.,

Гурдейна Л.І. –к.пед. н.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2013